

**AVOCAȚII ÎN
JURISPRUDENȚA CURȚII
EUROPENE A
DREPTURILOR OMULUI.
HOTĂRĂRI RELEVANTE**

Coordonator:

Dragoș Călin, judecător, Curtea de Apel București

Colectiv:

Dumitru Cazac, student, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative a Universității “Petru Maior” din Tîrgu Mureș

Diana Chibulcutean, student, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative a Universității “Petru Maior” din Tîrgu Mureș

Iulia Diana David, student, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative a Universității “Petru Maior” din Tîrgu Mureș

Luminița Gabură, student, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative a Universității “Petru Maior” din Tîrgu Mureș

Augustina Rodica Moldovan, student, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative a Universității “Petru Maior” din Tîrgu Mureș

Ioana Alexandra Precup, student, Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative a Universității “Petru Maior” din Tîrgu Mureș

Dan Alexandru Șipoș, student, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara

Oana-Maria Ștefănescu, student, Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara

**AVOCAȚII ÎN
JURISPRUDENȚA CURȚII
EUROPENE A
DREPTURILOR OMULUI.
HOTĂRÂRI RELEVANTE**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

PREFAȚĂ

Avocatul este elementul esențial al realizării unei justiții corecte; demersul său este acela de a promova și apăra drepturile, libertățile și interesele clienților, în deplină legalitate. Una dintre condițiile esențiale de admisibilitate la Curtea Europeană a Drepturilor Omului este aceea a parcurgerii întregului ciclu procesual în fața instanțelor naționale: existența unei obligații ca măcar în ultima etapă procesuală, de multe ori recursul în sistemul nostru de drept, reprezentarea intereselor clientului să se realizeze prin servicii profesionalizate, prin avocat, este necesară și utilă, poate și pentru a zădărnici aplombul cererilor către CEDO (cu un nefiresc 97% de inadmisibilități pentru România). Desigur, o problemă de etică și de profesionalism se pune pentru acei avocați care insistă să trimită clientul la CEDO pentru a încerca ceea ce probabil și aceștia cunosc, respectiv soluția de inadmisibilitate. Acest volum ar putea fi o modalitate de a individualiza rolul esențial al avocatului într-o societate democratică, înțelegerea de acesta nu doar a beneficiilor de persoană-care-poate-încerca, ci și a responsabilităților care îi incumbă.

Deși personajul acestei cărți este avocatul, vom fi în situația de a înțelege mai bine legislații ale altor state – acest volum, dincolo de aducerea în atenția publicului a aplicării *Convenției...*, prin traducerea unor cauze mai puțin utilizate în literatura noastră – face un serviciu de informare și gestionare a drepturilor și obligațiilor avocaților din alte state. Acest volum reprezintă, în același timp, și un demers prin care, drepturile avocaților sunt evidențiate – spre ex., dreptul la o instanță imparțială (*Alenka*

Pečnik c. Sloveniei, hotărârea din 27 septembrie 2012, cererea nr. 44901/05).

Echipa care a contribuit la realizarea acestui volum este formată din studenți, care au realizat traducerea cauzelor. Aceștia au fost participanți și adversari în cadrul concursului „Fiat Justiția”, ediția din 2013; concursul național de pledoarii de drepturile omului „Fiat Justiția”, aflat în acest an la cea de-a IX-a ediție, este organizat de Universitatea Petru Maior din Tîrgu Mureș, în parteneriat cu Editura Universitară și Asociația Română de Drept și Afaceri Europene (ARDAE). Ediția a fost coordonată de Dragoș Călin, judecător la Curtea de Apel București. Rămâne cititorului – profesionist sau profan al dreptului - obligația de a înțelege și de a transpune în viața sa elemente civilizatorii cuprinse în hotărâri, care pot fi considerate nuvele juridice.

Prof. univ. dr. Mihai Șandru,
Președinte al Asociației Române de Drept
și Afaceri Europene (ARDAE)

CUPRINS

Prefață	5
Art. 4 din Convenție - Interzicerea sclaviei și a muncii forțate ..	15
1. Neîncălcarea art. 4 par. 2 din Convenție. Obligația unui avocat de a îndeplini funcția de tutore legal nu reprezintă muncă forțată sau obligatorie. (<i>Graziani–Weiss c. Austriei, hotărârea din 18 octombrie 2011, cererea nr. 31950/06</i>)	15
Art. 6 din Convenție - Dreptul la un proces echitabil	23
1. Amendă aplicată unui avocat pentru sfidarea instanței, de judecătorul care soluționase cauza în primă instanță, după judecarea și respingerea recursului. Dreptul la o instanță imparțială. (<i>Alenka Pečnik c. Sloveniei, hotărârea din 27 septembrie 2012, cererea nr. 44901/05</i>)	23
2. Reclamantul, care era suspectat că a inițiat săvârșirea unei vătămări corporale, a fost reținut și ascultat în calitate de martor, după ce a fost pus să depună jurământ. Curtea a constatat că reclamantul nu era un simplu martor, ci o persoană împotriva căreia era formulată o acuzație în materie penală și, prin urmare, avea dreptul la tăcere. Situația era cu atât mai gravă, cu cât reclamantul nu fusese asistat de un avocat decât după 20 de ore de la reținerea sa. (<i>Brusco c. Franței, hotărârea din 14 octombrie 2010, cererea nr. 1466/07</i>)	31
3. Chiar atunci când motive imperioase pot justifica în mod excepțional refuzul asigurării unui avocat, o astfel de restrângere – oricare ar fi justificarea sa – nu trebuie să prejudicieze în mod nejustificat drepturile care decurg pentru acuzat din art. 6. În principiu, sunt afectate iremediabil drepturile apărării atunci când declarații incriminatoare făcute la un interogatoriu efectuat de poliție, fără asistența posibilă a unui avocat, sunt utilizate ca temei pentru o condamnare. (<i>Diriöz c. Turciei, hotărârea din 31 mai 2012, cererea nr. 38560/04</i>)	35

4. Autoritățile statului nu au răspuns nevoii reclamantului de a beneficia de o apărare în scopul realizării unui proces echitabil. În cauză, avocatul a fost prezent la ședință, dar a tăcut. Nu a audiat martorii și nu a intervenit în favoarea reclamantului. Astfel, limitarea dreptului la apărare - prin împiedicarea reclamantului de a-și prezenta dovezile și apărarea - este incompatibilă cu principiul unui proces echitabil. (*Falcão dos Santos c. Portugaliei, hotărârea din 3 iulie 2012, cererea nr. 50002/08*) 41
5. Dreptul la asistența unui avocat. Reclamantul a fost încarcerat timp de mai multe luni, lucru care a complicat demersurile de a informa și găsi un avocat, atât din cauza situației sale ca deținut, cât și a lipsei de cunoaștere a procedurii interne. Prin refuzul de a amâna judecata, autoritățile, în circumstanțele acestei cauze, au încălcat dreptul reclamantului de a dispune de timpul și înlesnirile necesare pentru a-și pregăti apărarea și de a fi asistat de un avocat, drept garantat de art. 6 par.3 lit. b) și c) din Convenție. (*Katritsch c. Franței, hotărârea din 4 noiembrie 2010, cererea nr. 22575/08*) 44
6. Încălcarea art. 6 par.1 din Convenție. În cauză, reclamanta s-a confruntat cu un complet de trei judecători, dintre care unul era unchiul avocatului părții adverse și fratele avocatului care a reprezentat partea adversă în cadrul procedurii în primă instanță, a cărui conduită a făcut obiectul apelului. Strânsele legături de rudenie dintre avocatul părții adverse și *Chief Justice* erau suficiente pentru a justifica obiectiv temerea că președintele completului de judecată nu este imparțial. Malta este o țară mică, iar existența unor familii întregi de practicieni ai dreptului este un lucru comun. (*Micallef c. Maltei, hotărârea din 15 octombrie 2009, cererea nr. 17056/06*) 53
7. Garanțiile prevăzute de art. 6 par. 1 din Convenție nu se aplică reprezentantului parchetului care a dispus trimiterea în judecată a unui reclamant pentru exercitarea fără drept a profesiei de avocat, parchetul fiind una dintre părțile la o procedură judiciară contradictorie. (*Mihai Gângă și Sindicatul Independent al Juriștilor din România c. României, decizia de inadmisibilitate din 10 aprilie 2012, cererea nr. 28906/09*) 68

8. Încălcarea art. 6 din Convenție. În circumstanțele speței (un judecător își declarase, într-un cadru oficial, respectiv Adunarea generală a judecătorilor de la Curtea de Casație din Paris, sprijinul față de un judecător de instrucție aflat în conflict cu reclamantul), imparțialitatea Curții de Casație din Franța ar putea ridica îndoieli serioase și temeri reclamantului, justificate în mod obiectiv. Libertatea de exprimare se aplică și avocaților, care au dreptul de a vorbi în public cu privire la funcționarea justiției, dar critica nu trebuie să depășească anumite limite. (*Morice c. Franței, hotărârea din 11 iulie 2013, cererea nr. 29369/10*) 77
9. Procedură disciplinară împotriva unui avocat. Nerespectarea cerinței termenului rezonabil într-o cauză în care procedura a durat 9 ani și 11 luni la trei nivele de jurisdicție. (*Müller-Hartburg c. Austriei, hotărârea din 19 februarie 2013, cererea nr. 47195/06*) 93
10. Încălcarea art.6 par.1 coroborat cu art.6 par.3 din Convenție. Reclamantul s-a plâns de faptul că, nepermițându-i-se avocatului să-i construiască apărarea în lipsa sa și respingându-se apelul, fără o examinare pe fond, i s-a încălcat dreptul de a se adresa unei instanțe, dreptul la un proces echitabil și dreptul de a se apăra prin intermediul unui avocat. (*Neziraj c. Germaniei, hotărârea din 8 noiembrie 2012, cererea nr. 30804/07*) 108
11. Denunțarea de avocat a contractului de asistență juridică cu 10 zile înainte de termenul de judecată. Nu poate fi imputată statului orice exercitare necorespunzătoare a activității de avocatul din oficiu sau ales de acuzat. Având în vedere independența baroului față de stat, modul de exercitare al apărării reprezintă un aspect care ține, în principiu, de acuzat și de avocatul ales sau numit din oficiu. Chiar și în cazul unui avocat numit din oficiu, art. 6 par. 3 lit. c din Convenție nu obligă autoritățile să intervină decât atunci când lipsa de pregătire a avocatului este evidentă sau atunci când sunt informate în timp util în legătura cu acest aspect. (*Sfez c. Franței, hotărârea din 25 iulie 2013, cererea nr. 53737/09*) 114

12. Încălcarea principiului securității raporturilor juridice. În mod contrar jurisprudenței sale constante, care confirma dreptul unei persoane cu cel puțin 10 ani de experiență într-o profesie juridică de a fi acceptată în baroul de avocați fără examen, Curtea Supremă de Justiție a adoptat o soluție opusă în cauza reclamantului, care nu a putut fi calificată drept un reviriment al jurisprudenței datorat unei noi interpretări a legii, deoarece instanța nu a explicat în niciun fel motivele schimbării poziției sale și a revenit ulterior la jurisprudența sa constantă. Hotărârea în cauză a fost constatată drept singulară și arbitrară, ceea ce a condus la încălcarea principiului securității raporturilor juridice. (*Ilie Șerban c. României, hotărârea din 10 iulie 2012, cererea nr. 17984/04*) 117

13. Primire în avocatură fără examen. Practica neunitară la nivelul instanței supreme. Incertitudinea jurisprudențială care a dus la respingerea acțiunilor reclamantilor, la care se adaugă absența unui mecanism apt să asigure unificarea practicii judiciare la nivelul celei mai înalte jurisdicții interne, a avut ca rezultat privarea reclamantilor de dreptul da a fi admiși în avocatură fără examen, în timp ce altor persoane, aflate în situații similare li s-a recunoscut acest drept. (*Ștefan și Ștef c. României, hotărârea din 27 ianuarie 2009, cererile nr. 24428/03 și 26977/03*) 122

14. Percheziție și confiscarea unor documente la domiciliul unui avocat, autorizată de o instanță internă. Prezumție de fraudă fiscală. Procedură națională care încalcă dispozițiile art. 6 din Convenție. Protejarea secretului profesional reprezintă corolarul dreptului pe care îl are clientul unui avocat de a nu contribui la propria incriminare, ceea ce presupune ca autoritățile să încerce să își întemeieze motivarea fără a recurge la elemente de probă obținute prin constrângere sau presiuni, încălcând voința persoanei incriminate. (*Marc André și SCP André, André et Associés c. Franței, hotărârea din 24 iulie 2008, cererea nr. 18603/03*) 127

15. Percheziția domiciliului unui avocat cu drept de practică în Uniunea Europeană, fără respectarea garanțiilor speciale de

procedură. (<i>Xavier Da Silveira c. Franței, hotărârea din 21 ianuarie 2010, cererea nr. 43757/05</i>)	135
16. Încălcarea art. 6 par. 3 din Convenție. Dreptul la asistența unui avocat, într-un proces în care reclamantul a fost acuzat de săvârșirea unei infracțiuni vizând un judecător și care pune la îndoială integritatea sistemului judiciar din Bulgaria. Deși nu se pune în discuție faptul că reclamantul avea studii universitare, nu există vreun indiciu că avea și pregătire juridică. (<i>Zdravko Stanev c. Bulgariei, hotărârea din 6 noiembrie 2012, cererea nr. 32238/04</i>) ..	140
17. Dreptul la asistență judiciară și răspunderea statelor în cazul unei comisii rogatorii internaționale. (<i>Stojkovic c. Franței și Belgiei, hotărârea din 27 octombrie 2011, cererea nr. 25303/08</i>)	147
18. Dreptul la asistență judiciară gratuită este unul din elementele constitutive ale conceptului de proces echitabil în cadrul procedurilor penale. În cauză, reclamantul nu dispunea de mijloace suficiente pentru a susține reprezentarea printr-un avocat ales, în fața Curții Supreme de Casație, fiind șomer și dependent financiar de părinții săi. Încălcarea art.6 par.1 și 3 din Convenție. (<i>Tsonyo Tsonev c. Bulgariei - nr.3, hotărârea din 16 octombrie 2012, cererea nr. 21124/04</i>)	150
Art. 8 din Convenție - Dreptul la respectarea vieții private și de familie	160
1. Refuzul Societății Avocaților din Atena de a da curs cererii de înscriere a reclamantei în barou pe motiv că aceasta nu avea cetățenie greacă, deși i se permisesese să urmeze un stagiu de 18 luni fără a invoca această problemă, reprezintă o încălcare a art. 8 din Convenție sub aspectul vieții private. Condiția cetățeniei la primirea în profesia de avocat nu a încălcat art. 14 privind interzicerea discriminării. (<i>Bigaeva c. Greciei, hotărârea din 28 mai 2009, cererea nr. 26713/05</i>)	160

2. Neîncălcarea art. 8 din Convenție. Obligația avocaților de a declara suspiciunile de spălare de bani, din partea clienților, nu aduce o atingere disproporționată secretului profesional. (*Michaud c. Franței, hotărârea din 6 decembrie 2012, cererea nr. 12323/11*) 164

3. Încălcarea art. 8 din Convenție. Percheziția și ridicarea datelor electronice dintr-un birou de avocatură. Principiul secretului profesional nu trebuie împiedicat prin ridicarea de documente sau audierea angajaților avocatului în calitate de martori. Motive speciale pentru a permite percheziția, având în vedere circumstanțele specifice predominante într-un birou de avocatură. (*Robathin c. Austriei, hotărârea din 3 iulie 2012, cererea nr. 30457/06*) 175

4. Încălcarea art. 8 din Convenție. Percheziție efectuată asupra biroului unui avocat, în lipsa acestuia sau a reprezentantului său. (*Turán c. Ungariei, hotărârea din 6 iulie 2010, cererea nr. 33068/05*) 184

Art. 9 din Convenție - Libertatea de gândire, de conștiință și de religie 186

1. Refuzul instanței de a amâna o audiere în cadrul unor proceduri judiciare, la cererea avocatului, membru al cultului mozaic, având în vedere că data inițial stabilită cădea într-o zi care corespundea unei importante sărbători religioase, nu a lezat într-un mod disproporționat libertatea religioasă a reclamantului. S-a apreciat, pe de o parte, că acesta putea să-și asigure substituirea pentru a se achita de obligațiile sale profesionale, iar, pe de altă parte, scopul legitim urmărit de autorități la momentul refuzului amânării cauzei, respectiv necesitatea apărării drepturilor justițiabililor și asigurarea judecății într-un termen rezonabil, justifica măsura luată. (*Francesco Sessa c. Italiei, hotărârea din 3 aprilie 2012, cererea nr. 28790/08*) 186

Art. 10 din Convenție - Libertatea de exprimare 193

1. Condamnarea nejustificată a unui avocat pentru că a criticat procurorul de la parchetul pe lângă curtea de apel în cadrul unei proceduri penale a reprezentat o încălcare a dreptului la libertatea

de exprimare prevăzut de art. 10 din Convenție. (*Alfantakis c. Greciei, hotărârea din 11 februarie 2010, cererea nr. 49330/07*) 193

2. Afirmatii calomnioase ale unui avocat la adresa unor magistrați. Neîncălcarea art. 10 din Convenție. Acțiunea instanțelor, care sunt garante ale justiției și a căror misiune este fundamentală pentru statul de drept, necesită încredere publică, pentru a funcționa eficient. Astfel, se impune protejarea acestora împotriva atacurilor calomnioase lipsite de un fundament factual. (*Karpetas c. Greciei, hotărârea din 30 octombrie 2012, cererea nr. 6086/10*) 195

3. Prin obligarea reclamantei de a plăti cheltuielile de judecată, ce includeau și onorariile avocațiale de succes, generate de pierderea procesului în urma căruia a fost obligată la despăgubiri pentru publicarea articolelor înscrinate, s-a încălcat art.10 din Convenție. (*MGN Limited c. Regatului Unit, hotărârea din 18 ianuarie 2011, cererea nr. 39401/04*)..... 199

4. Încălcarea art. 10 din Convenție. Secretul profesional. Divulgarea de un avocat a unor informații dintr-un raport de expertiză către presă. Familiile victimelor au avut un real interes în publicarea acestor informații și presiunea asupra lor, a cărei existență trebuia dovedită, nu era în măsură să împiedice buna desfășurare a anchetei. (*Mor c. Franței, hotărârea din 15 decembrie 2011, cererea nr. 28198/09*)..... 214

5. Încălcarea art. 10 din Convenție. Limitele libertății de exprimare. Condamnarea unui avocat, faimos om politic al epocii, ca urmare a publicării volumului *L'épreuve, les preuves!*, în care rememora fapte petrecute în cursul judecării unei cauze penale. (*Roland Dumas c. Franței, hotărârea din 15 iulie 2010, cererea nr. 34875/07*) 219

Art. 11 din Convenție - Libertatea de întrunire și de asociere . 224

1. În ceea ce privește reglementarea profesiei de avocat în România și interdicția stabilită prin lege de a exercita profesia de avocat în cadrul unui barou care nu face parte din Uniunea Națională a Barourilor din România, referitor la desființarea asociației „Bonis Potra”, Curtea a considerat că era o măsură

prevăzută de lege, urmărirea un scop legitim, respectiv apărarea ordinii publice și protecția drepturilor și libertăților altora, în special ale persoanelor care apelează la avocați pentru apărarea intereselor lor, fiind necesară într-o societate democratică, deoarece asociația întreprinsese acte concrete pentru înființarea de barouri în afara sistemului Uniunii Naționale a Barourilor din România, ceea ce contravenea legii în vigoare. (*Pompiliu Bota c. României, decizia de inadmisibilitate din 12 octombrie 2004, cererea nr. 24057/03*) 224

Art. 1 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție - Protecția proprietății 233

1. Încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție. Nu este rezonabil ca un avocat să se alăture unui sistem de asigurare socială pentru a se proteja de pierderea completă a pensiei, în cazul că și-ar putea pierde dreptul de a mai practica avocatura, deoarece acesta este un risc excepțional. (*Klein c. Austriei, hotărârea din 3 martie 2011, cererea nr. 57028/00*) 233

2. Neîncălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție. Când a decis să părăsească țara, reclamanta, avocat de profesie, a semnat o declarație în care renunța la cetățenia română, având ca efect juridic direct, prevăzut de lege, pierderea drepturilor sale civile și sociale, inclusiv a dreptului la o pensie pentru limită de vârstă. Faptul că reclamanta a plătit contribuții la Casa de Asigurări a Avocaților, din al cărei fond se finanța pensia pentru limită de vârstă, nu îi conferea în sine dreptul de a continua să primească pensie odată ce nu mai îndeplinea toate condițiile prevăzute de lege pentru plata pensiilor. (*Maria Elisabeth Puricel c. României, decizia de inadmisibilitate din 14 iunie 2011, cererea nr. 20511/04*) 241

3. Neîncălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție. Proportionalitate. Excluderea din barou a reclamantului ca urmare a faptului că fusese judecător în fosta Republică Democrată Germană, pronunțând condamnări politice anterior anului 1989. Analiza clientelei ca o valoare patrimonială, constituită ca rezultat al exercitării profesiei de avocat. (*Peter Döring c. Germaniei, decizia de inadmisibilitate din 9 noiembrie 1999, cererea nr. 37595/97*) 252

Art. 4 din Convenție - Interzicerea sclaviei și a muncii forțate

1. Neîncălcarea art. 4 par. 2 din Convenție. Obligația unui avocat de a îndeplini funcția de tutore legal nu reprezintă muncă forțată sau obligatorie.

CEDO, cauza Graziani–Weiss c. Austriei, hotărârea din 18 octombrie 2011, cererea nr. 31950/06

Situația de fapt

Reclamantul s-a născut în 1963 și locuiește în Linz. Acesta este avocat de profesie. În iulie 2005, Tribunalul Linz l-a informat despre intenția de a fi numit tutore legal a lui K., care suferea de boli psihice și i-a cerut punctul de vedere. Conform datelor existente, K. nu avea rude iar Asociația de tutelă nu avea capacitatea de a institui tutela.

Reclamantul și-a manifestat dezacordul față de propunerea tribunalului, motivând acesta prin faptul că tutela legală ar putea să-i afecteze viața privată și de familie, precum și domeniul profesional, acesta nefiind instruit pentru a efectua tutela legală. De asemenea, a argumentat că asigurarea sa nu ar acoperi costurile riscurilor legate de tutelă, acesta fiind nevoit să încheie un alt acord separat, costurile pentru acesta urmând să fie suportate de K. – care la moment nu dispunea de resurse financiare.

Prin decizia Tribunalului Linz din 15 septembrie 2005 reclamantul a fost numit tutore legal a lui K., urmând să-i gestioneze veniturile și să-l reprezinte în fața instanțelor și a altor

autorități. Potrivit tribunalului, reclamantul era următorul pe lista posibililor tutori legali, listă ce cuprindea totuși avocații și notarii publici din zonă. Instanța a găsit motivele prezentate de reclamant drept insuficiente. S-a considerat că prezența în familie a doi copii nu este un motiv temeinic pentru a fi declarat incapabil de a prelua sarcina. De asemenea, instanța a subliniat că obligația avocaților de a îndeplini atribuția de tutore legal nu constituie muncă forțată, așa cum ajutorul oferit celor mai vulnerabili este o datorie civică iar, pentru avocații practicieni, consultarea în probleme juridice constituie o componentă a atribuțiilor lor de bază, comparabilă cu obligația civilă în sensul art.4 par.2 din Convenție.

Reclamantul a declarat apel la Curtea Regională din Linz, argumentând că dacă această obligație era una de ordin civil, atunci reprezintă o discriminare includerea pe această listă doar a avocaților și a notarilor publici. Acesta a susținut că sarcinile pe care trebuia să le îndeplinească nu necesitau pregătire juridică specială, iar întrucât K. nu se afla implicat în vreun proces, acesta nu necesita un apărător legal.

La 15 decembrie 2005, Curtea Regională Linz a menținut decizia Tribunalului Linz, menționând că există cel puțin o cauză de judecată nerezolvată cu implicarea lui K., iar sarcinile pe care reclamantul trebuie să le îndeplinească nu constituie o povară pentru el.

Reclamantul a declarat recurs în casație la Curtea Supremă de Justiție, întemeiat pe încălcarea art.14 coroborat cu art.4 din Convenție, pe motiv că doar avocații și notarii publici și nu alți licențiați în drept au fost incluși pe lista instanței. Acesta a mai subliniat că avocații erau în principiu remunerați pentru serviciile lor, dar acest lucru se aplică numai în cazul în care nu ar pune în pericol realizarea nevoilor de bază a persoanei puse sub tutelă. La 7 martie 2006, Curtea Supremă a respins recursul, motivând prin faptul că nu este atinsă o problemă de drept importantă.

Asupra art. 4 din Convenție

Reclamantul s-a plâns că a fost numit tutore legal împotriva voinței sale. Acesta a susținut că numirea era inacceptabilă întrucât el avea alte datorii profesionale și de familie, în plus K. nu dispunea de resursele financiare pentru a-l remunera.

În opinia reclamantului, tutela legală nu constituia o datorie morală, întrucât în lista instanței erau incluși doar avocați și notari publici, nefiind prezenți și alți licențiați în drept.

De asemenea, pentru a activa ca tutore legal, acesta ar avea nevoie de o asigurare specială, pentru care ar trebui să suporte costurile.

Guvernul a susținut că tutela legală este o datorie profesională a celor ce aleg avocatura sau notariatul. Chiar dacă nu este necesară o pregătire specială pentru a deveni tutore legal, jurisprudența Curții Supreme a stabilit că “anumite persoane potrivite” sunt obligate să îndeplinească acest rol. Aceste persoane, în opinia Curții, trebuiau să beneficieze de cunoștințe speciale pentru a îndeplini o astfel de sarcină, fiind subiecți ai obligațiilor legale ce au legătură cu profesia lor.

De asemenea, Guvernul a argumentat că numirea avocaților ca tutori legali era de o importanță minoră în comparație cu alte activități profesionale. În plus, avocații nu erau numiți într-un număr atât de mare, întrucât cauzele erau repartizate egal între ei și notarii publici. Sistemul austriac nu face mare diferență între avocat și avocat practician, în așa fel orice avocat are o formare deplină și este capabil să acopere orice domeniu de drept. Pe cale de consecință, timpul și efortul depus pentru a se acomoda cu rolul de tutore legal nu este unul major.

Sarcinile care au fost date reclamantului în legătură cu persoana aflată sub tutelă nu constituie o povară deoarece K. nu beneficia de venituri importante sau bunuri semnificative, iar procesul de judecată în care era implicat K. era acela legat de numirea unui tutore legal.

În ceea ce privește remunerația, Guvernul a recunoscut că avocatul trebuia să beneficieze de aceasta, însă în cauza de față putea să solicite asistență judiciară.

În cele din urmă, Guvernul a susținut că acțiunile avocatului ca tutore legal erau, în general, acoperite de asigurarea generală de răspundere profesională a avocaților. În cazul în care aceste acțiuni nu sunt acoperite, costurile suplimentare vor fi rambursate drept cheltuieli. Revenind la cauza de față, Guvernul a subliniat că doar câteva chestiuni trebuiau rezolvate de către reclamant, cheltuielile fiind de o importanță relativ scăzută.

Aprecierea Curții

Convenția nu conține o definiție a “muncii forțate sau obligatorii”. În jurisprudența sa, Curtea a dezvoltat acest concept ca fiind munca impusă unei persoane împotriva voinței sale, care prezintă un caracter injust sau opresiv și care constituie un obstacol inevitabil, aceste condiții nefiind cumulative, ci alternative. Curtea subliniază interdependența dintre par. 2 și 3 ale art.4, astfel par.3 indicând activitățile ce nu constituie muncă forțată în sensul par.2. Cele 4 subparagrafe ale par.3, în ciuda diversității lor, se întemeiază pe ideile ce guvernează interesul general, solidaritatea socială și cursul normal al lucrurilor. Subparagraful d), ce exlude “orice activitate ce face parte din obligațiile civile normale”, este de un interes sporit pentru cauza de față.

În cauza *Van Der Mussele*, Curtea a stabilit anumite standarde în evaluarea activității “normale” în legătură cu îndatoririle profesionale. Aceste standarde iau în considerare dacă serviciile prestate nu se încadrează în domeniul “normal” de activitate profesională a persoanei, dacă serviciile au fost sau nu remunerate sau includ un alt factor de recompensă, dacă obligația este întemeiată pe un concept de solidaritate socială și dacă sarcina impusă este sau nu disproporționată.

În cauza de față, nu a fost contestat faptul că refuzul de a acționa ca un tutore legal poate da naștere la sancțiuni disciplinare pentru avocații practicieni și notarii publici. Prin urmare, există un element de “amenințare cu o sancțiune”.

Curtea a observat faptul că înainte de a activa ca un avocat practician, acesta este avertizat de posibilitatea de a fi obligat de

a activa ca tutore legal. Întrucât reclamantul a ales această profesie, Curtea consideră existența unui consimțământ prealabil. Totuși, acesta nu este un element decisiv în a considera că sarcinile care îi revin reclamantului în legătură cu K. nu reprezintă muncă forțată.

În contextul prezentei cauze, Curtea consideră că reprezentarea persoanei în instanță și administrarea bunurilor acesteia nu constituie servicii ce nu intră în activitățile normale ale unui avocat practician. Curtea acceptă faptul că tutorii legali trebuie să primească o remunerație și, numai în cazurile în care persoana vizată nu dispune de resurse financiare, tutorii nu o vor primi. Totuși, în astfel de cazuri, trebuie remarcat faptul că aceștia au anumite privilegii în raport cu alte grupuri profesionale, cum ar fi dreptul de a reprezenta părțile în anumite tipuri de proceduri judiciare. Curtea reține, de asemenea, că reclamantul nu a pretins că au existat numeroase cauze în care a activat ca tutore legal sau tutela legală asupra lui K. ar fi consumat un timp prea mare sau complex. În așa fel, sarcina impusă reclamantului nu pare a fi disproporționată.

Considerațiile enumerate mai sus, permit Curții să concludă că activitățile la care a fost obligat reclamantul nu constituie muncă obligatorie sau forțată. Pe cale de consecință, art.4 par.2 din Convenție nu a fost încălcat.

Asupra art.14 coroborat cu art.4 din Convenție

Reclamantul s-a plâns de faptul că persoanele licențiate în drept ce nu activau ca notari publici sau avocați practicieni nu erau supuse obligației de a activa ca tutore legal, chiar dacă beneficiau de aceleași studii și pregătire profesională. Ca exemplu, reclamantul a menționat judecătorii, procurorii, funcționarii publici și avocații particulari.

Reclamantul a argumentat că, chiar dacă era necesară o reprezentare legală în fața instanțelor, tutorele legal putea solicita o asistență juridică din partea unui avocat. În opinia reclamantului, faptul că avocații practicieni erau numiți tutori legali, în principal

pentru a îndeplini îndatoririle “out-of-court” constituie o discriminare.

Guvernul a contestat acest argument invocând prevederile Convenției, ce a acordat statelor o anumită marjă de apreciere pentru a determina care cauze justifică un tratament diferit. În așa fel, un tratament diferit, fără justificare faptică și rezonabilă, ar fi dus la o încălcare a Convenției.

Guvernul a recunoscut că avocații practicieni și notarii publici au fost numiți tutori legali mai des decât alte persoane competente. De asemenea, legea prevedea faptul ca reprezentanții acestor două categorii să fie numiți tutori legali dacă tutela necesita cunoștințe legale.

Totuși, preferința acordată acestor categorii nu era una discriminatorie sau arbitrară, dar era determinată de faptul că aceste persoane erau cele mai potrivite în a reprezenta persoanele aflate sub tutelă în instanță. În plus, aceste categorii beneficiau și de privilegiul de a reprezenta o persoană în instanță, dacă valoarea creanțelor în litigiu a depășit suma de 4000 euro.

Guvernul a subliniat că, potrivit reglementărilor interioare, avocații practicieni și notarii publici puteau refuza tutela legală, numai în cazul în care aceștia nu se puteau aștepta în mod rezonabil să acționeze în asemenea calitate.

Aprecierea Curții

În jurisprudența sa constantă, Curtea reamintește că art.14 completează celelalte prevederi substanțiale ale Convenției și protocoalelor sale. Întrucât nu există independent, art.14 produce efecte numai în legătură cu exercitarea drepturilor și libertăților garantate de aceste prevederi. Deși aplicarea art.14 nu presupune o încălcare a acestor prevederi – în acest sens fiind autonom – nu poate exista loc pentru aplicarea sa decât dacă faptele din litigiu fac parte din domeniul de aplicare a celor din urmă.

În speță nu a fost contestat faptul că art.14 coroborat cu art.4 se va aplica. În lumina celor expuse, Curtea nu vede nici un motiv pentru a da o altă concluzie.